

Działalność Upowszechniająca Naukę

W 2019 roku Biblioteka Główna WAT po raz pierwszy otrzymała dofinansowanie z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego – w ramach Działalności Upowszechniającej Naukę (DUN) – na realizację projektu (767/P-DUN/2019) pod nazwą „Rozbudowa oraz zwiększenie zasięgu katalogu komputerowego BG WAT poprzez modyfikację opisów rekordów bibliograficznych czasopism technicznych i umieszczenie ich w Centralnym Katalogu NUKAT”.

Głównym celem zadania w ramach tego projektu było zapewnienie powszechnego dostępu do mających wartość historyczną, unikatowych czasopism z zakresu m.in. szeroko pojętej techniki i wojskowości, będących w zbiorach Biblioteki Głównej WAT, poprzez modyfikację 460 istniejących i utworzenie 40 nowych opisów bibliograficznych w zintegrowanym systemie bibliotecznym Aleph oraz udostępnienie ich w Centralnym Katalogu NUKAT i multiwyszukiwarce Primo. Zadanie to miało także poprawić widoczność zasobu czasopism dostępnych w BG WAT w zasobach ogólnoswiatowych.

Podstawą powszechnego dostępu do źródeł naukowych jest system bibliotecznoinformacyjny. W WAT system ten w swoim funkcjonowaniu kieruje się postanowieniami Statutu Wojskowej Akademii Technicznej. Jego kluczowym zadaniem jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów drukowanych, elektronicznych oraz innych źródeł informacji niezbędnych do realizacji procesu dydaktycznego i obsługi badań naukowych. Istotnym elementem procesu udostępniania źródeł naukowych jest zapewnienie informacji o posiadanych zasobach. Podstawowym narzędziem wykorzystywanym w tym celu w Bibliotece Głównej WAT jest ogólnodostępny katalog online, prowadzony w zintegrowanym systemie bibliotecznym Aleph, oraz multiwyszukiwarka Primo, dostępne poprzez stronę internetową Biblioteki (www.bg.wat.edu.pl). Czyni to z nich narzędzia (z metainformacjami o zasobach naukowych) o zasięgu ogólnopolskim, a nawet – poprzez indeksowanie informacji w Centralnym Katalogu NUKAT oraz w bazie WorldCat OCLC (Online Computer Library Center) – globalnym. Biblioteka Główna WAT współpracuje z Centralnym Katalogiem NUKAT od końca listopada 2011 r. Natomiast od grudnia 2015 r. pracownicy BG WAT współtworzą katalog, biorąc czynny udział w pracach nad uzupełnianiem bazy o informacje na temat wydawnictw zwartych. Od początku 2019 r. rozpoczęła się współpraca dotycząca katalogowania wydawnictw ciągłych.

W listopadzie 2019 r. Biblioteka Główna WAT zakończyła prace nad projektem 767/P-DUN/2019. Założenia zadania zostały zrealizowane. Modyfikacji poddano 460 z 500 opisów bibliograficznych czasopism oraz utworzono 40 nowych opisów bibliograficznych w Centralnym Katalogu NUKAT. Utworzenie ich wpisywało się w ramy współpracy czynnej z Centralnym Katalogiem NUKAT i polegało na umieszczeniu w Centralnym Katalogu NUKAT wzorcowych opisów bibliograficznych czasopism w formacie MARC21, zgodnie z obowiązującą normą

(PN-N-01152-2:1997 Opis bibliograficzny. Wydawnictwa ciągłe). Po pojawieniu się rekordu w bazie NUKAT był on pobierany do bazy lokalnej (zintegrowany system biblioteczny Aleph) i uzupełniany o pola lokalne. W wyniku wprowadzenia 40 nowych opisów bibliograficznych, Centralny Katalog NUKAT i katalog BG WAT wzbogaciły się o informację dotyczącą 274 roczników czasopism i 1456 powiązanych z nimi egzemplarzy.

Współpraca bierna z Centralnym Katalogiem NUKAT polegała na pobraniu z niego 460 wzorcowych rekordów bibliograficznych do zintegrowanego systemu bibliotecznego Aleph i uzupełnieniu ich o pola lokalne i symbol Biblioteki (siglum WA_510). Symbol ten jest wyświetlany w opisie NUKAT jako nazwa biblioteki linkująca do kopii opisu w katalogu online BG WAT. W ten sposób użytkownik Centralnego Katalogu NUKAT zyskuje informację, w których bibliotekach znajduje się dany dokument i jaki jest jego status udostępniania.

The image displays two screenshots of library catalog interfaces. The top screenshot is from WorldCat, showing a record for 'Tire science and technology' with details like author (AC/CE International), publisher (Philadelphia, Pa. : John Wiley, 1973), and various call numbers. The bottom screenshot is from the NUKAT (National Union Catalog) interface, showing the same record with additional local library information, including the library name 'Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej' and the local call number 'WA 510'. The NUKAT interface also features a search bar and navigation options.

Do wszystkich rekordów (40 nowych oraz 460 zmodyfikowanych) zostało dodane lub skorygowane niesformalizowane pole 866. Dzięki temu w katalogu BG WAT jest widoczny zasób każdego tytułu. Dodatkowo wszystkie rekordy zostały wzbogacone o hasła przedmiotowe (według KHW – Kartoteki Haseł Wzorcowych). Jest to o tyle istotne, że Centralna Kartoteka Haseł Wzorcowych, tworzona przez biblioteki współpracujące z Centralnym Katalogiem NUKAT, gwarantuje poprawność i jednolitość haseł stosowanych w opisach dokumentów. Dzięki temu rekordy można efektywniej wyszukać poprzez wdrożoną w Bibliotece Głównej WAT multiwyszukiwarkę PRIMO, która dostępna jest w otwartym Internecie. Dodatkowo – poprzez udostępnienie tych opisów bibliograficznych w Centralnym Katalogu NUKAT, jak wspomniano wyżej – informacja jest widoczna także w zasobach światowych. Centralny Katalog NUKAT współpracuje z bazą OCLC, dzięki czemu jego zasoby prezentowane są w największym międzynarodowym katalogu centralnym WorldCat (worldcat.org).

Każdy rekord bibliograficzny sporządzany w ramach współpracy z Centralnym Katalogiem NUKAT był tworzony tylko raz, w bazie NUKAT. Gotowy (opracowany) rekord może być pobrany do katalogów lokalnych przez ponad 180 współpracujących bibliotek. Taka organizacja pracy umożliwia eliminowanie jej niepotrzebnego powielania, usprawnia i przyspiesza katalogowanie we współpracujących bibliotekach. Dodatkowo każda biblioteka, która skopiowała rekord z Centralnego Katalogu NUKAT staje się kolejnym punktem dostępu do informacji o zbiorach różnych bibliotek, co zwiększa zasięg informacyjny katalogów bibliotecznych. W ten sposób użytkownik, który odszuka w Centralnym Katalogu NUKAT dany opis, ma możliwość poruszania się między wszystkimi rekordami na dany temat, bez konieczności powtarzania zapytań.

Zrealizowane zadanie pozwoliło na dostarczenie użytkownikom bezpłatnego źródła informacji o czasopiśmie będących w zbiorach BG WAT, a tym samym – zwiększenie dostępu do informacji o zbiorach BG WAT, co w konsekwencji bez wątpienia przełoży się na lepsze wykorzystanie księgozbioru BG WAT oraz zwiększy popularyzację osiągnięć naukowych. Przewidywany krąg odbiorców metadanych opisowych to naukowcy, studenci, historycy wojskowości, którzy mają nieograniczony dostęp, z jednego miejsca, do zasobów Biblioteki Głównej WAT (24/7).

Prace katalogowe zostały przeprowadzone w zintegrowanym systemie bibliotecznym Aleph. Opracowane rekordy, z informacją na temat zasobów biblioteki, zostały udostępnione poprzez katalog online (<https://aleph.wat.edu.pl/F?RN=371618523>) oraz multiwyszukiwarkę Primo (<https://aleph.wat.edu.pl/F?RN=371618523>).

Realizacja zadania wpisuje się w proces zwiększania zasięgu informacji katalogowej online oraz poszerzanie kręgu odbiorców poprzez retrospektywne opracowanie zasobów bibliotecznych Biblioteki Głównej WAT. Jest to niezwykle istotny etap prac, ponieważ czasopisma stanowią ważny element zasobu bibliotecznego Biblioteki Głównej WAT, a także zasobu bibliotecznego kraju w zakresie takich dziedzin naukowych jak: chemia, fizyka, nauki techniczne, matematyka, nauki wojskowe, nauki o ziemi. W związku z tym niezmiernie ważne było, aby podjąć zadania zmierzające do upowszechnienia informacji o tych czasopiśmie, które – oprócz wartości merytorycznej z zakresu techniki – mają niewątpliwie wartość historyczną. Zadanie to było pierwszym etapem rozbudowywania internetowego katalogu czasopism BG WAT oraz Centralnego Katalogu NUKAT. W kolejnych latach planowany jest następny etap prac, tak aby cały zasób czasopism był dostępny globalnie.

Mariola Nawrocka
Iwona Piwońska